

THE SYSTEM OF YOUTH INTERESTS IN THE CONTEXT OF REFORMS AND THE SOCIO-PHILOSOPHICAL ASPECTS OF BALANCING THEM

Maksud Kenjayev

Doctoral Researcher

Department of Social and Political Sciences

Tashkent Institute of Chemical Technology

kenjayevmaqsud06@gmail.com

Tashkent, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: interest, system of interests, conditions of reform, youth interests, social conflict, balancing, social stability, subject-object relations.

Received: 12.10.26

Accepted: 13.10.26

Published: 14.10.26

Abstract: This article examines the increasing structural complexity of the system of youth interests in society under conditions of reform, as well as the political-philosophical and sociological foundations for balancing these interests. The epistemological essence of the concept of “interest” is comparatively analyzed through the perspectives of Uzbek lexicography, the French Enlightenment thinkers, German classical philosophy, and the conceptual approaches of local scholars. The article explores the system of youth interests as a distinct social stratum and identifies the objective sources of intersubjective conflicts arising under conditions of limited resources and social expectations. In conclusion, the author proposes original approaches to mechanisms for ensuring the consistency, legitimacy, and social stability of reforms by balancing the economic, social, and spiritual dimensions of youth interests.

ISLOHOTLAR SHAROITIDA YOSHLAR MANFAATLARI TIZIMI VA ULARNI MUVOZANATLASHTIRISHNING IJTIMOY-FALSAFIY JIHATLARI

Maqsud Kenjayev

Tayanch Doktorant

Ijtimoiy-siyosiy fanlar kafedrası

Toshkent kimyo-texnologiya instituti

kenjayevmaqsud06@gmail.com

Toshkent, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: manfaat, manfaatlar tizimi, islohotlar sharoiti, yoshlar manfaatlari, ijtimoiy ziddiyat, muvozanatlashtirish, ijtimoiy barqarorlik, subyekt-obyekt munosabatlari.

Annotatsiya: Mazkur maqolada islohotlar sharoitida jamiyat hayotidagi yoshlar manfaatlari tizimining tarkibiy jihatdan murakkablashuvi va ularni o'zaro muvozanatlashtirishning siyosiy-falsafiy hamda sotsiologik asoslari tadqiq etilgan. "Manfaat" tushunchasining gnoseologik mohiyati o'zbek lug'atshunosligi, fransuz ma'rifatparvarlari va nemis klassik falsafasi hamda mahalliy olimlarning konseptual yondashuvlari doirasida qiyosiy tahlil qilingan. Maqolada yoshlar manfaatlari tizimi alohida ijtimoiy qatlam sifatida o'rganilib, resurslar cheklanganligi va ijtimoiy kutilmalar sharoitida yuzaga keladigan subyektlararo ziddiyatlarning obyektiv manbalari ochib berilgan. Xulosa qismida yoshlar manfaatlarining iqtisodiy, ijtimoiy va ma'naviy jihatlarini muvozanatga keltirish orqali islohotlarning izchilligi, legitimligi va ijtimoiy barqarorligini ta'minlash mexanizmlari bo'yicha mualliflik yondashuvlari ilgari surilgan.

СИСТЕМА ИНТЕРЕСОВ МОЛОДЕЖИ В УСЛОВИЯХ РЕФОРМ И СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЕ АСПЕКТЫ ИХ СБАЛАНСИРОВАНИЯ

Мақсуд Кенжаев

Докторант

Кафедра социально-политических наук

Ташкентский химико-технологический институт

kenjayevmaqsud06@gmail.com

Ташкент, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: интерес, система интересов, условия реформ, интересы молодежи, социальный конфликт, сбалансирование, социальная стабильность, субъект-объектные отношения.

Аннотация: В статье исследуются структурное усложнение системы интересов молодежи в жизни общества в условиях реформ, а также политико-философские и социологические основы их взаимной сбалансированности. Гносеологическая сущность понятия «интерес» подвергается сравнительному анализу в контексте узбекской лексикографии, взглядов французских

просветителей, немецкой классической философии и концептуальных подходов отечественных ученых. Система интересов молодежи рассматривается как особый социальный слой, при этом раскрываются объективные источники межсубъектных противоречий, возникающих в условиях ограниченности ресурсов и социальных ожиданий. В заключение предлагаются авторские подходы к механизмам обеспечения последовательности, легитимности и социальной стабильности реформ посредством сбалансирования экономических, социальных и духовных аспектов интересов молодежи.

Kirish. Islohotlar sharoiti jamiyat hayotida manfaatlarning nafaqat miqdor jihatdan ko'payishi, balki mazmunan murakkablashuvi bilan ham xarakterlanadi. Siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy o'zgarishlar jarayonida yangi ehtiyojlar paydo bo'ladi, mavjud manfaatlar esa yangi shakl va yo'nalishlarda namoyon bo'la boshlaydi. Natijada jamiyatda manfaatlar endilikda alohida, mustaqil hodisa sifatida emas, balki o'zaro ta'sir qiluvchi, ba'zan to'qnashuvchi va bir-birini shartlovchi murakkab munosabatlar majmui sifatida shakllanadi. Bu holat islohotlar davrida manfaatlar masalasini oddiy ijtimoiy muammo emas, balki chuqur tahlilni talab qiladigan siyosiy-falsafiy masalaga aylantiradi. Jamiyatdagi manfaatlarni alohida-alohida ko'rib chiqish islohotlar mohiyatini to'liq anglash imkonini bermaydi. Chunki bir manfaatdagi o'zgarish muqarrar ravishda boshqa manfaatlarga ta'sir ko'rsatadi, ularning nisbatini o'zgartiradi va yangi ziddiyatlar yoki kelishuv imkoniyatlarini yuzaga keltiradi. Demak, islohotlar sharoitida manfaatlarni yagona, izolyatsiyalangan hodisalar sifatida emas, balki o'zaro bog'liq va bir butun tizim sifatida tahlil qilish zarurati paydo bo'ladi. Aynan shu yondashuvgina manfaatlar o'rtasidagi murakkab munosabatlarni tushunish, ularning to'qnashuv sabablarini aniqlash va keyingi bosqichda muvozanat masalasini ilmiy asosda ko'rib chiqish imkonini beradi.

Shu o'rinda tadqiqot uchun muhim bo'lgan "manfaat" tushunchasining mazmuniga ham qisqacha to'xtalib o'tamiz. "Манfaat" tushunchasiga O'zbekistonda chop etilgan bir qator lug'atlarda ta'riflar berilgan. Jumladan, Falsafa ensiklopedik lug'atida: Манfaat – individ va ijtimoiy guruhlar faoliyatining asosiy sabab, manfaat faoliyatini keltirib chiqaribgina qolmay, uning yo'nalishi, vosita va shakllari, maqsadini ham belgilab beradi deb ko'rsatilgan. [3;125-b.] Shuningdek, Falsafa qomusiy lug'atida ushbu tushunchaga yanada kengroq fundamental ta'rif berilib, shunday deyiladi: Манfaat – individ va ijtimoiy guruh faoliyatini, xulqini belgilaydigan omil. Individ yoki ijtimoiy guruh manfaati, avvalo ularning ijtimoiy hayotdagi, ishlab

chiqarishdagi o'rni va mavqei bilan belgilanadi. Aslida, manfaat juda murakkab tarkib va tizimga ega bo'lib turli davr va vaziyatlarda uning ko'rinishlari muhim o'rin tutadi. Manfaat turlari bir necha belgilar asosida tasnif qilinadi. Manfaat subyektga ko'ra, shaxs, guruh va jamiyat manfaatlariga bo'linadi qaysi ehtiyojlarni qondirish bilan bog'liqligini hisobga olib, moddiy va ma'naviy manfaatlariga bo'linadi. [4;150-b.] Manfaat har doim muhim hamda ahamiyatli maqsad sifatida ehtiyoj nuqtai nazaridan qaralgan va shu o'rinda "quruq qoshiq og'iz yirtar" degan o'zbek maqolini eslashimiz manfaatning mohiyatini ochib beradi.

Gnoseologik nuqtayi nazardan, XVIII asrda yashagan fransuz olimlari Deni Didro, Klod Adrian Galvetsiy, Pol-Anri Golbax va boshqalar ilk bor o'z asarlarida bu tushunchaning gnoseologik va ijtimoiy mohiyatini yoritib berishga harakat qilganlar. Ular jamiyat hayotidagi ro'y berayotgan barcha jarayonlarni turli manfaatlar to'qnashuvi va amalga oshirilishi nuqtai nazaridan tahlil etishgan. Ular hatto ijtimoiy tuzumlarning mohiyatini manfaat mohiyati bilan asoslab berishga harakat qilganlar. Xususan, Gelvetsiy manfaat tushunchasini fizik jarayonlar bilan qiyoslab, shunday yozadi: Agar fizikaviy olam harakat qonunlariga bo'ysunsa, ma'naviy olam manfaatlar qonuniga asoslanadi. [5;125-34.] Ushbu fikr shuni anglatadiki, insonning ma'naviy va ijtimoiy hayotidagi ko'plab jarayonlar aynan manfaatlar orqali harakatga keladi. Galvetsiyning mazkur yondashuvi manfaatni jamiyat hayotining harakatlantiruvchi kuchi sifatida talqin qilish imkonini beradi. Chunki inson faoliyati, uning maqsad va intilishlari ko'p jihatdan manfaatlar orqali shakllanadi va yo'naltiriladi. Ayniqsa, ijtimoiy munosabatlar tizimida turli subyektlarning manfaatlari o'zaro ta'sirga kirishib, jamiyat taraqqiyoti jarayonida muhim rol o'ynaydi. Shu ma'noda manfaatlar tizimi ijtimoiy jarayonlarning dinamik rivojlanishini ta'minlovchi asosiy omillardan biri sifatida namoyon bo'ladi.

Manfaatning tabiatiga nazar solar ekanmiz, nemis klassik falsafasining yetuk vakili Hegel fikrlarining tahlili shuni ko'rsatadiki, manfaat uzluksiz jarayondir, uning poyoniga yetib bo'lmaydi. Bir manfaat ketidan yangi va yangi manfaatlar kelib chiqadi. Ushbu manfaatlar rivoji jamiyat taraqqiyotining uzviy bir qismi ekanini tan olishdan iborat bo'ladi. Hegel bu borada quyidagi fikrni alohida ta'kidlaydi: Insonning faoliyati uning ehtiyojlari, his-tuyg'ulari va manfaatlari bilan belgilanadi. Bu omillar inson faoliyatida belgilovchi ahamiyatga egadir. [6; 20-b.] Hegel fikrlaridan kelib chiqib, ehtiyoj bor joyda manfaat bor, manfaat bo'lgan joyda esa ehtiyoj bo'ladi degan xulosani olishimiz mumkin.

Bizningcha, manfaat – bu shaxs yoki ijtimoiy guruh ehtiyojlarining ongli ravishda anglangan, maqsadga yo'naltirilgan va ijtimoiy munosabatlar tizimida ifodalanadigan faol pozitsiyasidir. U oddiy istak emas, balki ma'lum qadriyatlar, imkoniyatlar va sharoitlar bilan bog'liq holda shakllanadigan yo'naltiruvchi kuchdir. Manfaat ehtiyojdan farqli ravishda faqat

ichki zarurat darajasida qolmaydi; u ijtimoiy maydonga chiqadi, boshqa manfaatlar bilan o'zaro ta'sirga kirishadi va natijada muvofiqlashuv yoki to'qnashuv jarayonini yuzaga keltiradi. Shu ma'noda manfaat jamiyatdagi harakat va taraqqiyotning dinamik omili hisoblanadi.

O'zbekistonlik taniqli siyosiy tadqiqotchi Usmonjon Bo'tayev ham ushbu masalani milliy taraqqiyot va davr talablari nuqtayi nazaridan chuqur o'rganib, shunday ta'kidlaydi: Har qanday manfaat moddiy va ma'naviy ehtiyojlarning ko'rinishi ifodasidir. Demak, manfaat jamiyat hayotidagi qandaydir ikkinchi darajali bir olam emas, balki ma'naviy taraqqiyot, maqsad va yo'nalishlarni belgilab beruvchi qonundir. [7; 30-b.] Mazkur yondashuv manfaat tushunchasining jamiyat taraqqiyotidagi o'rnini yanada chuqurroq anglash imkonini beradi. Chunki manfaatlar inson ehtiyojlarining ongli ifodasi sifatida jamiyatdagi ijtimoiy munosabatlar, maqsad va faoliyat yo'nalishlarini belgilab beradi. Ayniqsa, ijtimoiy guruhlar va yoshlar qatlamining manfaatlari jamiyatda amalga oshirilayotgan islohotlar jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, manfaatlarni to'g'ri anglash va ularni muvozanatlashtirish ijtimoiy barqarorlik hamda jamiyat taraqqiyotini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Siyosiy qarorlar muayyan manfaatlarni ifodalash, muvofiqlashtirish yoki cheklash orqali manfaatlar tizimiga bevosita ta'sir ko'rsatadi va bu tizimli yaxlitlik islohotlar sharoitida boshqaruvning ustuvor maqsadiga aylanadi.

Metodlar. Islohotlar davrida jamiyatda kechayotgan murakkab jarayonlarni anglash va subyektlararo munosabatlarni tartibga solish uchun munosib tadqiqot metodologiyasini shakllantirish talab etiladi. "Manfaatlar tizimi" tushunchasi jamiyatda mavjud bo'lgan manfaatlarning oddiy yig'indisini emas, balki ularning o'zaro ta'siri, nisbatlari va ijtimoiy ahamiyatini ifodalovchi yaxlit struktura bo'lganligi sababli, uni o'rganishda siyosiy va konseptual tahlil metodlaridan kompleks foydalanish zarur. Manfaatlar tizimini metodologik jihatdan to'g'ri baholash, birinchidan, subyektlarning real ijtimoiy-iqtisodiy mavqeini aniqlashga, ikkinchidan, ushbu manfaatlarning amaliy faoliyatda qay darajada aks etishini tizimli tahlil qilishga imkon beradi.

Ushbu yo'nalishdagi konseptual yondashuvlarni qiyosiy-metodologik tahlil qilish masalaning mohiyatini to'liq ochishga yordam beradi. Xususan, rus sotsiologi Andrey Grigorevich Zdravomislov manfaatni tahlil qilib, Manfaatlar – ijtimoiy munosabatlarning o'ziga xos bir turi bo'lib, ular abstract holda, shaxslardan tashqarida ijtimoiy guruh, sinflar va qutqaruvchi sifatli boshqa kuchlardan holi ravishda yashaydilar degan metodologik qarashni ilgari suradi. [8;35-b.] Bu yondashuv manfaatning obyektiv va tizimli tabiatini ko'rsatishda muhim bo'lsa-da, unda subyektiv jihat yetarli darajada ochilmay qoladi.

Mazkur cheklovni bartaraf etishda siyosatchi Usmonjon Bo'tayev taklif etgan subyekt-obyekt munosabatlari metodologiyasi muhim o'rin tutadi. U ushbu jarayonni Manfaat – subyekt-

obyekt munosabatlari asosida quriladigan munosabatlar yig'indisi, degan ma'noni ifodalaydi. Bu bizga "shaxsiy va davlat manfaati" kabi atamalarni ishlatish mumkin ekanligini ko'rsatadi deya tizimli darajalarga ajratish metodini taklif etadi. [7;31-b.] Shu bilan birga, professor B.K. Iminov amaliyot metodologiyasiga tayanib, Manfaatlar ijtimoiy amaliyotda sodir bo'ladigan shaxs, ijtimoiy guruh, sinflar va boshqa qatlamlar faoliyatining aks etish holatidir degan yondashuvni ilgari suradi. [9;32-b.] Zdravomislov yondashuvi manfaatning ijtimoiy tabiatini tushuntirishda asos bo'lsa-da, islohotlar sharoitida subyektlar manfaatlarini muvozanatlashtirish jarayonini tahlil qilishda U. Bo'tayev va B.K. Iminov qarashlari metodologik jihatdan kengroq va amaliy jihatdan samaraliroq ko'rinadi. Chunki ular manfaatni bir vaqtning o'zida ham ijtimoiy munosabatlar tizimi, ham faoliyat va amaliy jarayon sifatida tushuntirish imkonini beradi.

Metodologiyaning gumanistik va adolat mezonlari bilan bog'liq jihati xorijiy tadqiqotchilar kontsepsiyalarida ham yaqqol ko'rinadi. Faylasuf Amartya Sen manfaatlarining dinamik xarakteriga e'tibor qaratib, manfaatlar faqat individual ehtiyojlar bilan belgilanmaydi, balki insonlarning real imkoniyatlari va ularning ijtimoiy sharoitda tanlov qilish erkinligi bilan chambarchas bog'liq holda shakllanadi deb ta'kidlaydi. [10] Bu yondashuv ehtiyojning tabiiy holatidan farqli o'laroq, manfaatning ongli shakllanishini o'rganishga xizmat qiladi. Siyosiy jarayonlar mazmunini tahlil qilishda esa ingliz faylasufi Maykl Volzer ijtimoiy adolat mezoniga tayanib, ijtimoiy adolat turli manfaatlarini bitta mezon asosida emas, balki ularning ijtimoiy makondagi o'rniga mos ravishda tartibga solishni talab qiladi deb yozadi. [11] Bu yondashuv davlat siyosatini manfaatlarini tenglashtiruvchi emas, balki ularning o'zaro moslashuvini ta'minlovchi siyosiy vositachi sifatida tahlil qilish uchun qulay nazariy-metodologik asos yaratadi.

Natijalar. Yoshlar jamiyat ijtimoiy tuzilmasida murakkab va ayni paytda istiqboli uchun o'ta muhim bo'lgan ijtimoiy guruhdir. Ularning murakkabligi ehtiyojlarning umummanfaatlarga aylanish jarayonining to'la shakllanmaganligi bilan bog'liq bo'lsa, muhimligi jamiyat va davlat istiqbolini ta'minlashga moddiy va intellektual kuch sifatidagi asosiy resurs ekanligida namoyon bo'ladi. Shu sababli, davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev yoshlar salohiyatini ro'yobga chiqarish va ularga sharoit yaratish borasida: Yurtimiz yoshlari o'rtasida ilm-fan, ta'lim-tarbiya, tibbiyot, madaniyat, adabiyot va san'at, sport, ishlab chiqarish, harbiy xizmat sohalarida, umuman, barcha jabhalarda jonbozlik ko'rsatib kelayotgan azamat yigitlarimiz ko'p. Ular o'zining jismoniy va ma'naviy salohiyat, iste'dod va mahoratini namoyon etishi uchun zarur sharoitlarni yaratib berish borasida mamlakatimizda ko'p ishlar qilinyapti va kelgusida ham ularni albatta davom ettiramiz degan muhim strategik kontsepsiyani ilgari suradi. [1; 535-b.] O'zbekiston sharoitida 16-30 yoshdagi qatlamni qamrab oluvchi ushbu guruh manfaatlarini tizimli boshqarish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishidir.

Yoshlar manfaatlari bir qator nisbiy mustaqil yoʻnalishlarni tashkil etadi. Professor Sarvar Otamuratov yoshlar manfaatlarini tizimlashtirib, ularni beshta asosiy guruhga: 1) iqtisodiy; 2) ijtimoiy; 3) siyosiy; 4) maʼnaviy-maʼrifiy; 5) fan, ilmiy-texnikaviy va texnologik guruhlariga ajratish mumkin. Ular biri ikkinchisi bilan bogʻliq ravishda nisbiy mustaqil yoʻnalishlarni tashkil qiladi va har biri oʻzining ichki tuzilmasiga ega ekanligini asoslaydi. [2; 165-b.] Bu manfaatlar oʻzaro uygʻunlikda amal qiladi: sifatli taʼlim olishga boʻlgan intilish munosib bandlikka, iqtisodiy mustaqillik esa ijtimoiy faollik va siyosiy ishtirokka bevosita yoʻnaltiradi. Biroq, bu oʻzaro bogʻliqlik ularning doimo ziddiyatsiz uygʻunlikda boʻlishini anglatmaydi; resurslar cheklanganligi yoki hududiy tafovutlar sababli ular oʻrtasida muayyan toʻqnashuvlar yuzaga kelishi mumkin.

Islohotlar sharoitida yoshlar manfaatlarini tizimidagi ziddiyatlarning birinchi manbai resurslarning cheklanganligidir. Amartya Sen bu obyektiv holatni baholab, Ijtimoiy rivojlanish sharoitida imkoniyatlarning teng boʻlmagan taqsimlanishi manfaatlar oʻrtasida ziddiyatlar paydo boʻlishining asosiy omillaridan biridir deya taʼkidlaydi. [10] Ikkinchi manba ijtimoiy kutilmalar va real natijalar oʻrtasidagi tafovut boʻlib, sotsiolog Robert King Merton bu haqda: Jamiyatda kutilmalar va real imkoniyatlar oʻrtasida tafovut boʻlsa, ijtimoiy tanglik va ziddiyat paydo boʻladi deb yozadi. [12; 72-b.] Uchinchidan, siyosiy-huquqiy institutlarning moslashuv darajasi oʻzgaruvchan ehtiyojlardan orqada qolganda tanglik chuqurlashadi. Yurgen Habermas taʼkidlaganidek, ijtimoiy institutlar muloqot va kelishuv mexanizmlarini yetarli taʼminlamagan sharoitda manfaatlar oʻrtasidagi ziddiyatlar chuqurlashadi. [13] Bu obyektiv ziddiyatlar inqiroz belgisi emas, balki islohotlar sharoitida manfaatlar tizimining qayta shakllanish jarayonidagi qonuniy bosqichdir.

Muhokama. Islohotlar sharoitida yoshlar manfaatlarini tizimli ravishda tahlil qilish ularning shaxsiy, guruhiy va strategik darajalarda oʻziga xos tarzda namoyon boʻlishini koʻrsatadi. Yoshlar hayotiy strategiyalarini belgilash bosqichida boʻlgani sababli, taʼlim va bandlik muammolariga juda sezgir munosabat bildirishadi. Bu dinamik qatlamning oʻrnini baholashda sotsiolog Karl Mannheim avlodlar nazariyasiga tayanib, yoshlar jamiyatdagi tarixiy oʻzgarishlarni birinchi boʻlib his qiladigan va ularga moslashish zarurati bilan yuzma-yuz keladigan ijtimoiy qatlamdir degan muhim xulosani beradi. [14] Shu bilan birga, yoshlar manfaatlarini faqatgina bugungi kun ehtiyojlari bilan cheklanib qolmay, davlat va jamiyat istiqbolini belgilovchi strategik xarakterga ega. Martha Nussbaum ushbu holatni inson kapitali va rivojlanish nuqtayi nazaridan baholab, jamiyat va demokratiyaning kelajagi yosh avlodning insoniy salohiyatini rivojlantirish bilan bevosita bogʻliqdir deya uzoq muddatli ijtimoiy muvozanatning muhim shartini ochib beradi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib qaraydigan boʻlsak, agar manfaatlar tizimi mavjud boʻlgan sharoitda turli ijtimoiy qatlamlar, ayniqsa yoshlar oʻrtasida kelishuv va muvozanat taʼminlanmasa,

amalga oshirilayotgan islohotlar barqaror bo'la olmaydi. Manfaatlar o'rtasidagi murosasizlik muqarrar ravishda ijtimoiy ishonchning susayishiga, qabul qilinayotgan siyosiy qarorlar legitimligiga shubha tug'ilishiga hamda jamiyatda norozilik kayfiyatlarining ortishiga olib keladi. Bunday vaziyatda islohotlarning ichki ijtimoiy tayanchi zaiflashadi va o'zgarishlar faqat tashqi xarakter kasb etib qoladi. Shu bois, yoshlarning o'sib borayotgan ehtiyojlarini tizimli muvofiqlashtirish davlat tomonidan amalga oshirilayotgan boshqaruv mexanizmlarining asosiy shartidir.

Islohotlar sharoitida yoshlar manfaatlarini tizimli ravishda tahlil qilish ularning shaxsiy, guruhviy va strategik darajalarda o'ziga xos tarzda namoyon bo'lishini ko'rsatadi. Yoshlar hayotiy strategiyalarini belgilash bosqichida bo'lgani sababli, ta'lim va bandlik muammolariga juda sezgir munosabat bildirishadi. Bu dinamik qatlamning o'rnini baholashda yoshlar jamiyatdagi tarixiy o'zgarishlarni birinchi bo'lib his qiladigan va ularga moslashish zarurati bilan yuzma-yuz keladigan ijtimoiy qatlamdir degan muhim fikrga kelsak bo'ladi. Shu bilan birga, yoshlar manfaatlari faqatgina bugungi kun ehtiyojlari bilan cheklanib qolmay, davlat va jamiyat istiqbolini belgilovchi strategik xarakterga ega. Ushbu holatni inson kapitali va rivojlanish nuqtayi nazaridan baholab, jamiyat va demokratiyaning kelajagi yosh avlodning insoniy salohiyatini rivojlantirish bilan bevosita bog'liqdir deya uzoq muddatli ijtimoiy muvozanatning muhim shartini ochib beradi. Agar manfaatlar tizimi mavjud bo'lgan sharoitda turli ijtimoiy qatlamlar, ayniqsa yoshlar o'rtasida kelishuv va muvozanat ta'minlanmasa, amalga oshirilayotgan islohotlar barqaror bo'la olmaydi. Manfaatlar o'rtasidagi murosasizlik muqarrar ravishda ijtimoiy ishonchning susayishiga, qabul qilinayotgan siyosiy qarorlar legitimligiga shubha tug'ilishiga hamda jamiyatda norozilik kayfiyatlarining ortishiga olib keladi. Bunday vaziyatda islohotlarning ichki ijtimoiy tayanchi zaiflashadi va o'zgarishlar faqat tashqi xarakter kasb etib qoladi. Shu bois, yoshlarning o'sib borayotgan ehtiyojlarini tizimli muvofiqlashtirish davlat tomonidan amalga oshirilayotgan boshqaruv mexanizmlarining asosiy shartidir.

Xulosa. Islohotlar jarayonida vujudga keladigan manfaatlar ziddiyatini inkor etish emas, balki ularni obyektiv ijtimoiy hodisa sifatida tan olgan holda o'z vaqtida muvozanatlashtirish zarur deb hisoblaymiz. Bugungi shiddatli o'zgarishlar davrida yangi avlod vakillari bilan ishlash tizimini mutlaqo yangi bosqichga ko'tarish, ularning tizimli muammolarini bevosita joylarda aniqlash va tezkor hal etish strategik ahamiyatga ega. Bizningcha, yoshlar manfaatlarining iqtisodiy, ijtimoiy, huquqiy va ma'naviy-ma'rifiy jihatlarini o'zaro muvozanatga keltirish hamda ularning ehtiyojlarini oqilona muvofiqlashtirish orqali jamiyatda uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlash mumkin. Aynan mana shu institutsional muvozanat va o'zaro kelishuv mexanizmlarigina amalga

oshirilayotgan islohotlarning izchilligini, ularning xalq ichidagi legitimligini hamda ijtimoiy taraqqiyotning mustahkam tayanch poydevorini kafolatlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Sh.M. Mirziyoev "Milliy taraqqiyotimizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz". 1-jild. T.: "O'zbekiston" NMIU, 2017. 535-b.
2. C.C.Otamuratov. Yangilanayotgan O'zbekiston ijtimoiy-innovatsion jarayonlarida yoshlar faoliyati. Toshkent: Fan va texnologiyalar. 2021. 165-B.
3. Falsafada ensiklopedik lug'at. T.: "O'zbek milliy ensiklopediyasi", 2010, 125 bet.
4. Falsafa qomusiy lug'at. T.: "Sharq", 2004, 150 bet.
5. Gelvetsiy Ob ume – M. 1934 – C.34
6. Gegel Coch., Tom 8. – M-L. 1935, – C. 20
7. U.X. Bo'tayev "O'zbekiston jamiyati siyosiy tizimining milliy manfaatlarni ta'minlashdagi dinamikasi" diss... siy.f.dok. – Toshkent –2022. – B. 30.
8. Zdravomyslov A.G. Potrebnosti Interesy Sennosti – M. "Politizdat", 1986 – C. 35
9. Iminov B . Respublika Uzbekistan. Interesi – istochnik politiki i ideologiy. – T. : 1994. – C.32.
10. Sen, A. (1999). Development as freedom. Oxford: Oxford University Press.
11. Walzer, M. (1983). Spheres of justice. New York: Basic Books.
12. Merton, R. K. (1938). Social structure and anomie. American Sociological Review, 3(5), 672–682
13. Habermas, Y. (1996). Between facts and norms. Cambridge, MA: MIT Press.
14. Mannheim, K. (1952). Yes says on the sociology of knowledge. London: Routledge & Kegan Paul.
15. Nussbaum, M. C. (2010). Not for Profit: Why Democracy Needs the Humanities. Princeton: Princeton University Press.